

VAPAAEHTOISTYÖN MERKITYS KRISTILLISESSÄ PÄIHDEJÄRJESTÖSSÄ

Skyttä Mette- Maaria

Opinnäytetyö, syksy 2013

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityönsuuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Skyttä Mette-Maaria. Vapaaehtoistyön merkitys kristillisessä päihdejärjestössä. Diak Itä, Pieksämäki, syksy 2013. 45 s., 3 liitettä.

Diakonia ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyöni käsittelee päihteitä, päihde riippuvuuksia, päihteiden käytölle altistavia tekijöitä ja päihdehuoltolakeja. Opinnäytetyössäni keskityn lähimmäisenrakkauden kautta tehtävään vapaaehtoistyöhön. Opinnäytetyöni käsittelee vapaaehtoistyön merkitystä vapaaehtoistyöntekijälle itselleen ja toisaalta vapaaehtoistyön merkitystä päihdetyötä tekevässä kristillisessä päihdejärjestössä.

Opinnäytetyössäni suoritin kvalitatiivisen tutkimuksen, puolistrukturoidun lomakekyselyhaastattelun vapaaehtoistyöhön perustuvassa päihdejärjestö Vihreä Keidas ry:ssä, sen työntekijöiden ja vapaaehtoistyöntekijöiden keskuudessa. Käytin työni aineistona runsasta asiaan liittyvää kirjallisuutta, lakitekstejä ja aiemmin päihdeyössä saamaani kokemusta. Kyselytutkimuksen toteutin syksyllä 2013. Analysoin aineiston käyttämällä sisältöanalyysiä.

Pyrin opinnäytetyössäni vastaamaan kysymykseen vapaaehtoistyön merkityksestä ja kuka vapaaehtoistyötä tekee. Oli mielenkiintoista myös saada tietää, mitkä olivat vapaaehtoistoiminnan työmuodot. Koska toiminta tapahtuu kristillisessä päihdejärjestössä, kristinuskon ja siitä johdetun lähimmäisenrakkauden merkitys auttamistyössä kiinnostivat myös. Opinnäytetyössäni perehdyin laajasti päihteitä, riippuvuuksia, kuntoutumista ja päihdelakia käsittelevään kirjallisuuteen

Johtopäätökseni olivat odottamani kaltaiset. Vapaaehtoistyöllä on vapaaehtoistyöntekijälle itselleen suuri henkinen merkitys. Vapaaehtoisena toimimisella on merkitystä omakohtaiselle elämän sisällön löytämiselle, joka saattaa pitää auttajankin poissa päihteiden vaikutuspiiristä. Vapaaehtoistyö on myös erittäin tärkeää päihdejärjestölle jo pelkästään sen tuoman taloudellisen resurssin tähden. Vihreä Keidas ry, joka toimii Helsingissä kuutena päivänä viikossa, on tärkeä päihderiippuvuuksista kärsivien ihmisten apu ja kuntouttaja. Opinnäytetyöni luo katsauksen vuoden 2012-2013 päihdepolitiikkaan Suomessa ja tätä kautta myös välähdyksen ajan arvoista ja yhteiskunnan taloudellisesta tilanteesta.

Asiasanat: Vapaaehtoistyö, vertaistuki, päihteet, päihderiippuvuus, lähimmäisenrakkaus, päihdehuoltolaki, sisältöanalyysi

ABSTRACT

Skyttä Mette-Maaria. "Role of volunteering in the Christian organization for substance abusers." Rehabilitation prospects/ of a substance addict and the role of volunteering within the framework of the law in Finland in the 21st century.

45 p., 2 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki Fall 2013. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diac-
onal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

This thesis discusses the role of a substance addict in Finland in the 21st century. The aim of this thesis is also to study with a individual with a substance abuse problem and their role in Finland during the 21st century. The aim of this thesis is also to study the drug prohibition law and the importance of volunteering during this prescribed treatment at rehabilitation center.

The thesis is a qualitative study. Research material consisted of literature, legal texts, and a semi-structured interview with the staff and volunteers working for an association called Vihreä Keidas.

The interview was conducted in autumn 2013. The research method was a semi-structured, thematic interview. The analysis was carried out using content analysis.

Keywords: volunteer, substance abuse, Christian organization, content analysis.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 PÄIHTEET	7
2.1 Päihde	7
2.2 Päihderiippuvuus	8
2.2.1 Fyysinen riippuvuus	9
2.2.2 Sosiaalinen riippuvuus	9
2.2.3 Psykykinen riippuvuus	10
2.2.4 Henkinen riippuvuus	10
3 PÄIHTEIDEN KÄYTÖLLE ALTISTAVIA TEKIJÖITÄ	11
4 PÄIHDEHUOLTOLAKI	12
5 LÄHIMMÄISENRAKKAUS	15
5.1 Kristillinen ihmiskäsitys	16
5.2 Diakoniatyön juuret	17
5.3 Raamatun käsitys täysraittiuudesta	18
6 VAPAAEHTOISTYÖ	20
6.1 Salassapito ja eettisyys	21
6.2 Vertaistuki	22
6.3 Kokemusasiantuntijuus	23
7 TUTKIMUKSEN KYSYMYKSEN ASETTELU	24
8 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA TUTKIMUSKOHDERYHMÄ	25
8.1 Vihreä Keidas ry	25
8.2 Vihreä Keidas ry ja vapaaehtoistyö	28
9 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	29
9.1 Tutkimuksessa käytetyt menetelmät	29
9.2 Tutkimusaineiston keruu	31
9.3 Tutkimusaineiston analysointi	33
10 TUTKIMUSTULOKSET	34
11 POHDINTA	36
LÄHTEET	39
LIITTEET	41
LIITE 1	41

LIITE 2	42
LIITE 3	42

1 JOHDANTO

Sosiaalialan ammattiin kouluttautuessani, olen tavannut erilaisista riippuvuuksista kärsiviä ihmisiä. Riippuvuudet aiheuttavat suurta inhimillistä kärsimystä, vaikuttaen riippuvuudesta kärsivän henkilön toimeentulon edellytyksiin ja ihmissuhteisiin, koskettaen myös riippuvaisen ihmisen perhettä ja lähipiiriä. Riippuvuudesta kärsivä ihminen perheineen tarvitsee kaiken yhteiskunnan tarjoaman avun kuntoutuakseen ja selvittääkseen ihmisarvoiseen elämään. Apu voi olla taloudellista, sairaanhoidollista, hengellistä tai vain kuuntelevaa vierellä kulkemista.

Toukokuussa 2012 ryhtyessäni pohtimaan tulevan opinnäytetyöni aihetta, huomasin Diakin internetsivuilta Helsinkiläisen vapaaehtoistyön pohjalta toimivan kristillisen päihdejärjestö Vihreä Keidas ry:n toivomuksen opinnäytetyöstä, joka tukisi järjestössä vapaaehtoistyötä tekeviä henkilöitä heidän arvokkaassa työssään. Koska olen opintojeni aikana harjoitteluissani ja teoriassa tutustunut päihderiippuvuuksista kärsiviin ihmisiin ja heidän auttamisekseen järjestettyihin erilaisiin organisaatioihin ja palveluihin, Vihreä Keidas ry:n tarjoama opinnäytetyö aihe kiinnosti minua.

Keskustellessani huumevieroituksessa olleiden asiakkaiden kanssa, vertaistuen ja seuran merkitys korostui. Vertaistuella oli heidän mukaansa suuri kuntouttava voima ja oli helpottavaa, kun huonetoverilla oli samanlaiset tuntemukset. He pohtivat myös sitä, millaista on olla huumeriippuvainen ja miksi huumepeireihin päätyy aina vain uudestaan ja uudestaan.

”Ilman huumepeirejä minulla ei olisi yhtään ystävää. Ja siksi olen käyttänyt huumeita 20 vuotta. Sosiaalinen paine on niin kova. Ei edes asuinpaikkakunnan vaihto auttanut tilanteeseen., vaan päädyin samanlaiseen seuraan myös täällä Kouvolassa. (Henkilökohtainen tiedonanto 13.10.2011.)

Ystävien ja läheisten merkitys on suuri. Vapaaehtoistyössä, vertaistuessa ja kokemusasiantuntijuudessa ovat keskiössä samat teemat: välittäminen, toisen kokemuksen ymmärtäminen, tuki ja rohkaiseminen päihdeistä vapaaseen elämään. Uusien ihmissuhteiden löytäminen on tärkeää päihdekuntoutuksessa.

Opintojeni alussa Kouvolan huumevieroituslinikka herätti kiinnostukseni päihdetyöhön. Opintojeni aikana syvensin tietojani päihdetyöstä ja sen toimintamuodoista, siksi tuntui luontevalta päättää opintoni päihdetyötä käsittelevään opinnäytetyöhön.

Opinnäytetyössäni luon katsauksen päihteisiin, niiden aiheuttamiin ongelmiin ja tämän päivän päihdepolitiikkaan. Tarkastelen yhteiskunnan tarjoamia mahdollisuuksia henkilölle toipua päihderiippuvuudesta, vapaaehtoistyön merkitystä ja vapaaehtoisena toimimisen merkitystä myös vapaaehtoiselle itselleen. Unohtaa ei sovi yhteiskunnan vastuuta myöskään ennalta ehkäisevässä päihdetyössä lasten ja nuorten parissa. Lähimmäisen rakkaus toteutuu parhaiten pyyteettömässä vapaaehtoistyössä. Kristillisessä vapaaehtoistyössä jatketaan Jeesuksen viitoittamalla tiellä.

2 PÄIHTEET

2.1 Päihde

Päihde on yleisnimitys kaikenlaisille aineille, jotka elimistössä aiheuttavat päihtymyksen tunteen tai humalatilän. (Päihdehuoltolaki 1986.) Suomessa niin sanottuja sosiaalisia päihteitä ovat tupakka ja alkoholi. Niiden käyttöä rajoitetaan laissa. Tupakkaa ei saa antaa tai myydä alle 18-vuotiaille eikä yleisissä tiloissa saa tupakoida. Alkoholia saa myydä vain myyntiluvan omaavissa paikoissa. Alkoholin välittäminen ala-ikäiselle on rikos. Voimakkaan päihtymyksen aiheuttavat tekniset liuottimet tulkitaan Suomen laissa myrkyiksi. Huumausainelaki määrittelee huumausaineeksi luokitellut aineet. (Dahl & Hirschovits 2005, 5.)

Huumausaineet jaetaan alaryhmiin. Huumausainelain määrittelemät huumausaineet ovat jotkut lääkkeet, sienet ja niin sanotut klassiset huumeet: kannabis, LSD, heroini, amfetamiini ja uudet kemialliset designer huumeet. Vaikutuksen alainen jako alaryhmiin on seuraava: keskushermostoa kiihottavat ja lamaavat aineet, hallusinogeenit ja kannabis. (Dahl & Hirschovits 2005, 5.)

Päihteiden vaikutukset kehoon ovat monenlaiset. Vaikutus riippuu käytetystä aineesta ja sen epäpuhtauksista, aineen käytön tavasta, määrästä ja aineen käytön tiheydestä. Vaikutus riippuu myös ympäristöstä jossa ainetta käytetään, käyttäjän iästä, koosta, yleislasta ja persoonallisuudesta. (Dahl & Hirschovits 2005, 5.)

2.2 Päihderiippuvuus

Päihderiippuvainen on henkilö, joka kokee sekä fyysistä että henkistä riippuvuutta jostakin päihdettä kohtaan. Päihteiden käyttö lievittää hetkittäisesti yksinäisyyttä, ahdistusta, masennusta sekä arvottomuuden tunteita. Päihteiden käytön avulla nämä tunteet on helppo hiljentää ja kemialliseen hyvän olon tunteeseen on helppo tuudittua. Usein yhteen kasautuneet ongelmat ovat päihderiippuvuuden taustalla ja siksi päihderiippuvainen tarvitsee kokonaisvaltaista tukea. (Holmberg, Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2005.)

Mielenterveyttään ylläpitääkseen ihminen tarvitsee onnistumisen, mielihyvän ja elämän hallinnan kokemuksia. Näiden hyvien kokemusten puuttuminen aiheuttaa pahaa oloa ja ikäviä tunteita, joita voidaan yrittää poistaa monin epäsuotuisin keinoin, esimerkiksi päihteiden avulla.

Päihderiippuvainen ihminen tarvitsee normaaliin elämäänsä jotakin aineita, esimerkiksi huumeita tai alkoholia. Päihderiippuvuus ilmenee yksilötasolla fyysisinä, psyykkisinä ja sosiaalisina ongelmina ja henkisinä tiloina ja oireina. Riippuvuus ilmenee prosessina, jota edeltää usein hillitty käyttö. Tottumusten ja riippuvuuksien raja on liukuva ja siksi tottumukseen tulisi puuttua ajoissa, jotta riippuvuutta ei synny. Joillakin ihmisillä on suurempi riski riippuvuuksiin tai riippuvuus voi juontaa juurensa varhaislapsuuteen jonka ongelmien seurauksena alkoholin suurkulutus on ihmiselle täysin normaali tapa toimia. Aineilla haetaan turvaa ja myös voimaa arkeen. Aluksi aine tuottaa mielihyvää, mutta kun ihmisen sietokyky eli toleranssi kasvaa ja vieroitusoireet ovat vaikeita ei päihtyneenä olemisesta enää saa mielihyvää. (Holmberg, Hirschovits, Kylmänen, Agge, 2008, 30-35.)

Päihteille tullaan sekä fyysisesti, psyykkisesti, sosiaalisesti että henkisesti riippuvaiseksi. Fyysisesti ihmisen elimistön sietokyky alkoholia kohtaan kasvaa ja lopulta elimistö on riippuvainen alkoholista. (Holmberg, Hirschovits, Kylmänen, Agge, 2008, 30-35.) Ilman alkoholia ihminen kärsii riippuvuusoireista, päänsärystä, vapinasta, kouristuksista ja aistiharhoista. Käyttö jatkuu huolimatta sosiaalisista ja terveydellisistä haitoista. Riippuvuus on syntynyt, kun jokin aine, asia tai toiminta toistuvasti haittaa elämän eri osa-alueita, esimerkiksi ihmissuhteita, terveyttä, taloutta, työtä, opiskelua tai harrastuksia. (Valkonen 2011, 26.)

2.2.1 Fyysinen riippuvuus

Fyysisessä riippuvuudessa elimistön fysiologinen mukautuminen päihteeseen näkyy välittäjäaineiden ja aviotoiminnan muutoksina. Elimistön sietokyky päihteisiin kasvaa ja päihteen vaikutuksen lakatessa fyysiset vieroitusoireet ilmenevät. Ne vaihtelevat käytössä olleen päihteen mukaan. Käyttäjän elimistö on tottunut vieraaseen aineeseen. (Holmberg, 2010, 40.) Päihteiden käyttö on pakon omaista. Aineen käyttö lisääntyy ja sietokyky kasvaa. Vieroitusoireet ilmenevät. Yritykset kontrolloida käyttöä epäonnistuvat. Aikaa kuluu paljon aineen hankintaan, käyttöön ja vaikutuksesta toipumiseen. (Valkonen 2011, 26.)

2.2.2 Sosiaalinen riippuvuus

Sosiaalisesti riippuvainen ihminen on riippuvainen seurasta jossa päihteitä käytetään. Esimerkiksi huumeita käyttävien ainut sosiaalinen ympäristö on huumeidenkäyttäjien yhteisö. Huumeidenkäyttäjä kokee ettei kuulu muuhun sidosryhmään. (Holmberg, Hirschovits, Kylmänen, Agge, 2008, 30-35.) Kieltäytyminen on vaikeaa kun ihmissuhteet keskittyvät riippuvuuden ympärille. Muodostuu ryhmäpaine. (Valkonen 2011, 26.) Päihteiden käytön alkaessa vanhat ystävät hylätään ja tilalle tulevat uudet tuttavuudet, joiden kanssa vietetään aikaa päihdeystävällisissä ympäristöissä. Päihderiippuvainen henkilö tulee riippuvaiseksi päihteidenkäyttöä vahvistavista sosiaalisista suhteista.

Päihteiden käyttö on vuorovaikutuksellista. (Holmberg, 2010, 40.) Sosiaaliset suhteet muuttuvat, harrastuksen jäävät ja ongelmakäytöstä tulee elämän keskipiste. (Valkonen 2011, 26.)

2.2.3 Psykkinen riippuvuus

Psyykkisesti riippuvainen ihminen uskoo ettei hän tule toimeen ilman päihteitä ja ettei hän pysty työskentelemään päihteettömänä. Aineesta, asiasta tai toiminnasta on tultu riippuvaiseksi, siihen on totuttu ja siitä on vaikea irrottautua. (Valkonen 2011, 26.) Riippuvuus ilmenee tottumuksena tai himona. Silloin fyysiset vieroitusoireet puuttuvat. Psykkinen riippuvuus ja sen muodostuminen riippuvat ihmisen tunnereaktioista, ongelmanratkaisutaidoista, päättelytaidoista, päätöksenteosta ja valitsemisen taidoista. Psyykkisesti riippuvainen henkilö ei ehkä pidä tavasta käyttää päihdettä, esimerkiksi opiaatin suonensisäisestä käytöstä, vaan odottaa puhtaasti psykkinen helpotuksen tunnetta. (Holmberg, 2010, 40.)

2.2.4 Henkinen riippuvuus

Henkinen riippuvuus on osa ihmisen elämäkatsomusta sekä uskomuksia. Elämän tarkoitus on vain päihteiden käyttö. (Holmberg, Hirschovits, Kylmänen, Agge, 2008, 30-35.) Päihteiden käytöllä paetaan tyhjyyden tunnetta, paetaan toiseen todellisuuteen. Niiden avulla yritetään lievittää ahdistavia tunteita. (Valkonen 2011, 26.) Päihteitä käytetään jossakin tapauksessa esimerkiksi osana uskonnonfilosofisia rituaaleja. Niillä yritetään saavuttaa henkinen tila tai hengellinen yhteys. Se koskettaa ajatusmaailmaa, elämäkatsomusta, arvoja, uskomuksia ja ihanteita. (Holmberg, 2010, 40.)

3 PÄIHTEIDEN KÄYTÖLLE ALTISTAVIA TEKIJÖITÄ

Nyky-yhteiskunnassa lasten ja nuorten kokemus omasta psyykkisestä hyvinvoinnistaan, on usein poikkeava yhteiskunnan yleistyneestä positiivisesta näkemyksestä. Lapsilla ja nuorilla on paljon teoretietoa päihteistä, mutta enenevässä määrin vähemmän aikuisten aikaa arjessa. Lapset ja nuoret tarvitsisivat turvallisia rajoja ja yhteenottojakin läheisten auktoriteettien kanssa. Lapsen tulisi oppia sietämään turhautumista. Ei ole hyvä, että hänen toiveensa, unelmansa ja halunsa täyttyvät ilman omaa ponnistelua ja jatkuvaa yrittämistä. Olisi tunnistettava ne varhaislapsuuden riskiolosuhteet tulevaisuudelle, jotka usein näkyvät vasta lapsen vartuttua nuoruus- tai aikuisikään. (Holmberg 2010, 13.)

Päihteiden käyttö on lisääntynyt lapsiperheissä. Usein päihteet ja mielenterveysongelman kietoutuvat, vaikuttaen lapsen kasvuun ja kehitykseen. Tämä on huolestuttavaa, koska mielenterveys ja päihdehäiriöt ovat yhteiskunnassamme johtava syy työkyvyttömyyteen. Lapsen kehitykselle on tärkeää halittu arki. Tärkeää olisi perheen sosiaalinen tuki, joka edistää vanhempien jaksamista, parisuhdetta ja näin hyvää vanhemmuutta. Täytyy muistaa, että perheissä tehdään tärkeintä ehkäisevää päihdetyötä. (Holmberg 2010, 14.)

Tämän päivän nuoren saattaa olla vaikea löytää erottautumis- ja kapinointikeinoja. Päihdyttävä aine voi toimia aikuistumisen välineenä, kapinan ja erottautumisen keinona. Ongelmallista on, että hyvin nuorena aloitettu päihteiden käyttö muokkaa aivojen hermoratoja, niiden perustarpeita ja saattaa tuhota hermosoluja. Usein päihteiden käyttö runsastuu nuoren aikuistuessa. Läheisten aikuisten käytöksen tulisi mallintaa lapsille alkoholin käyttöä. Aikuisten tehtävä olisi omilla valinnoillaan vaikuttaa siihen, oppivatko nuoret päihteiden vastuullisen käytön. (Holmberg 2010, 14.)

Syrjäytyminen vaikuttaa myös sekä aikuisten että nuorten päihteiden käyttöön. Ystävien puute on merkittävä nuoren syrjäytymistä edistävä tekijä. Siihen liittyy usein koulu-kiusaamista ja masennusoireita. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi olisi yhteiskunnan taholta puututtava näihin edellä mainittuihin ongelmiin. Olisi turvattava päihde ja terveys-

palveluiden saatavuus. Varhainen puuttuminen on termi, joka kuullaan tulevaisuudessa yhä useammin. (Holmberg 2010, 14-15.)

Ikääntyvien alkoholin käyttö lisääntyy helposti yksinäisyyden, masennuksen ja olemassaolon merkityksen pohtimisen tuoman ahdistuksen kautta. Päihdettä saatetaan käyttää ”lääkkeenä”. Ikääntyneet päihteiden suurkuluttajat onkin uusi yhteiskuntaa ravistuttava ryhmä. (Holmberg 2010, 15.)

Onko ihminen itse vastuussa alkoholinkäytöstään? Arvellaan ihmisellä olevan aina vallinnan vapauden. Perintötekijät määräävät kuitenkin alkoholismityyppi 2:n lapsille melko raittiissa ympäristössäkin kymmenkertaisen riskin alkoholisoitumiseen. Kuitenkaan näistä lapsista 80% ei perimästään huolimatta alkoholisoitu. Perimä lisää alitiututta päihteiden väärinkäytölle, mutta ei varsinaisesti määrää ketään alkoholisoitumaan. Suurkuluttajien yhteiskunnassa syntyy enemmän yksilöalkoholisteja, mutta toisaalta lähes alkoholittomassakin yhteiskunnassa joku alkoholisoituu. Ihmisen tapa reagoida oman psyykkisen ja fyysisen rakenteensa mukaan ulkoiseen on merkityksellinen päihteiden käytön kannalta. Ihminen saattaa olla kohtalonsa vanki lapsuudestaan asti. Toisaalta Holistisessa ihmiskäsityksessä ihmisen suhde todellisuuteen on aina mahdollisuus. Ihminen voi periaatteessa tehdä toisinkin. (Niemelä 1996, 47-49.)

4 PÄIHDEHUOLTOLAKI

Suomessa jatkuvasti asuvalla henkilöllä on oikeus hänen terveydentilansa edellyttämään hoitoon terveydenhuollon käytettävissä olevien voimavarojen rajoissa. Jos henkilö ei voi saada terveydenhuollon henkilöstön tarpeelliseksi katsomaa hoitoa, hänet on ohjattava odottamaan hoitoon pääsyä, taikka hoidettava muualla. (Dahl & Hirschvits 2005, 302.)

Potilaan täytyy saada selvitys terveydentilastaan ja häntä on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen itsensä kanssa. Potilaan kieltäytyessä hoidosta tai hoitotoimenpiteestä häntä on pyrittävä auttamaan kuitenkin lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla. Poti-

laan ikä ja kehitystaso on huomioitava hänen mielipidettään hoitotoimenpiteeseen kysyttäessä. Jos asiakas ikänsä ja kehityksensä mukaisesti kykenee päättämään hoidostaan, hoidon tulee tapahtua hänen kanssaan yhteisymmärryksessä. Alaikäisen ollessa kykenemätön päättämään omasta hoidostaan on huoltajaa tai laillista edunvalvojaa kuultava. Vanhemmat eivät ole oikeutettuja kieltämään lapsen hengen tai terveyden turvaamiseksi tehtävää tarpeellista hoitoa. Tajuton tai muun syyn vuoksi asioistaan päättämään kykenemätön henkilö on hoidettava aina, kun hänen henkensä tai terveytensä on uhattuna. (Dahl & Hirschvits 2005, 302-303.)

Lain sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista tarkoituksena on edistää asiakaslähtöisyyttä ja asiakassuhteen luottamuksellisuutta sekä painottaa asiakkaan oikeutta hyvään palveluun sekä kohteluun sosiaalihuollossa. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000.)

Laissa asiakkaan toiveet ja mielipiteet on huomioitava, kun hänen hoitoaan suunnitellaan. Myös alaikäisen toiveet huomioidaan kehitystason vaikuttaessa ratkaisuihin. Eri hoitovaihtoehdot on selvitettävä asiakkaalle. Holhoustoimesta voidaan tarvittaessa määrätä lapselle edunvalvoja, jos alaikäisen huoltaja ei voi valvoa lapsen etua.

Päihdehuoltolain tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä ja toimintakykynsä ja turvallisuutta. (Päihdehuoltolaki 1986.)

Kunnan on huolehdittava siitä, että päihdehuolto järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Päihdehuollon palvelujen ja toimenpiteiden järjestäminen ja kehittäminen kuuluu sosiaalihuollon osalta sosiaalilautakunnalle ja terveydenhuollon osalta terveyslautakunnalle. (Päihdehuoltolaki 1986.)

Päihdehuollonpalveluja tulee antaa henkilöille, joilla on päihteiden käyttöön liittyen ongelmia, sekä hänen perheelleen ja muille läheisilleen. Palveluja on annettava henkilön, hänen läheistensä avun ja tuen ja hoidon tarpeen perusteella. (Päihdehuoltolaki 1986.)

Päihdehuollon ollessa osa sosiaali- ja terveydenhuoltoa, ensisijainen hoidon vaihtoehto on turvautuminen sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluihin. Palvelut on jaettu päihdehuollon peruspalveluiksi, esimerkiksi A-klinikat ja erityistason palveluiksi joihin tarvitaan lähete. Lähetteen voi antaa esimerkiksi sairaanhoitaja, sosiaalityöntekijä tai

lääkäri. Yksityisiin päihdehuollon tarjoamiin palveluihin voi anoa maksusitoumusta sosiaalitoimesta tai terveydenhuollon rahoista päättävältä johtajalta. Joissakin tapauksissa hän voi olla myös päihdehuollon koordinaattori. (Dahl & Hirschvits 2005, 302.)

Kun tehdään virallinen hoitoonohjaus, työntekijä ja työnantaja tekevät yhteisen sopimuksen kunkin tilanteen menettelytavoista. Työntekijän on sitouduttava tietyksi ajaksi päihdehoitoon. (Dahl & Hirschvits 2005, 302.)

Ne henkilöt joille päihteet ovat ongelma, myös heidän perheensä ja läheisensä, ovat päihdehuoltolain mukaan oikeutettuja päihdehuollon palveluihin. Tavoite on ehkäistä päihteiden ongelmakäyttöä ja siihen liittyviä haittoja. Pyrkimys on lisätä ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintaedellytyksiä ja turvallisuutta. Ongelmallista on, että tarpeen mukaista hoitoa ja kuntoutusta ei ole ollut saatavilla tai sitä on jouduttu odottamaan liian pitkään. Hoitajaksot saattavat myös olla liian lyhyitä, ja asiakkaan toive hoitopaikastaan ei toteudu. (Tervo, 2010, 25.)

Avohoitoa tarjotaan usein laitospäästämisen sijaan ja hoito ei ole pitkäjänteisen jatkuvaa. Hoitotakuut (6 kuukautta) ylittyvät monissa kunnissa ja lääkkeen valinta on ollut ongelmallista. On esiintynyt myös asiakkaiden pompottelua esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalvelujen välissä. Päihdehuoltolain tulkitseminen on ratkaistu siten, että palvelun tarvitsijalla on oikeus päihdehoitoon, mutta ei oikeutta valita hoitopaikkaansa. Hoitoa ei voida estää vetoamalla määrärahojen vähyyteen, vaan hoitoon pääsyä on tarveharkittava avun, tuen ja hoidon tarpeen lähtökohdista. (Tervo 2010, 25-26.)

Käytännön todellisuudessa asiakkaalle on kuitenkin saatettu vahvistaa hänen oikeutensa hänen toivomaansa palveluun. Kunta on myös joutunut tukemaan asiakkaan laitospäästämistä kunnan tarjoaman avopalvelun sijaan. Hoidon tarpeen selvittyä maksusitoumuspäätös tulee hankkia etukäteen. Ennen tätä päätöstä on asiakasta kuunneltava ja hänen mielipiteensä on otettava huomioon. Käytännössä tarvetta hoitoon ei aina edes ole ehditty arvioida ennen hoitoa. Asiakaslähtöisyys päihdepalveluissa tulisi perustua siihen, että päihde ongelmasta kärsivillä olisi oikeus oikea-aikaiseen ja oikeanlaiseen hoitoon. Siksi on tärkeää laatia ajoissa palvelu-, kuntoutus- ja hoitosuunnitelmat. Hoitoketju täytyy myös mainita. Kunnan asukkaille tulee tiedottaa päihdepalveluista tarkoi-

tuksen mukaisella tavalla. Tämä tapa ei aina ole internet. On tärkeää, että terveydenhuollon yksikön potilasasiamiehen ja kunnan sosiaaliasiamiehen yhteystiedot löytyvät. Jos asiakkaalla on huolta liittyen hoitoonsa tai kohteluunsa, he tarvittaessa auttavat. He voivat myös auttaa hoitoon tyytymättömiä muistutuksen teossa. (Tervo, 2010, 25-26)

Mikäli laitostuntoutukseen ei myönnetä maksusitoumusta niin perustelu kieltoon pitäisi pyytää kirjallisesti, asiakkaalla on oikeus saada tämä asiakirja itselleen. Muutosta voi hakea sosiaali- ja terveyslautakunnalta. Jos näitä tietoja ei henkilötietolain mukaan anneta tarvitaan asiakkaalle kirjallinen perustelu, miksi niitä ei ole saatavilla. Jos alaikäinen potilas kehitystasoonsa nähden kykenee päättämään asioistaan, hänellä on oikeus kieltää huoltajalleen tietojensa luovuttaminen. Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että riittävät sosiaali- ja terveystalvelut ovat kaikkien kansalaisten saatavilla, asuinpaikasta riippumatta. Myös läheiset hyötyvät oikeaan aikaan ja paikkaan päässeeseen päihdeongelmaiseen kuntoutumisesta. (Tervo, 2010, 25-26.)

5 LÄHIMMÄISENRAKKAUS

Jos yhdellä sanalla pitäisi kuvata Uuden testamentin sanomaa, se sana olisi rakastakaa. Kehotus rakastamisesta kulkee läpi evankeliumien johdattavana punaisena lankana. Uuden testamentin etiikka on rakkauden etiikkaa. Rakkaus ei kuitenkaan ole Raamatussa esillä ainoastaan Uudessa testamentissa, vaan se esiintyy myös Mooseksen kirjoissa. Perinteisessä juutalaisessa ajattelussa Jumalan rakastaminen oli suurin käsky. Jeesuksen opetuksessa lähimmäisen rakastaminen sai yhtä keskeisen sijan. Tämä lähimmäisen rakastamisen tärkeys näkyi Jeesuksen opetuksissa ja siinä tavassa jolla hän toimi. Muinaisessa juutalaisuudessa oli tärkeää ennen kaikkea Jumalan lain noudattaminen. Se saattoi olla jopa ristiriidassa lähimmäisen rakkauden periaatteen kanssa. Jeesus kuitenkin korotti lähimmäisen rakkauden uuteen arvoon. (Kylliäinen 1997, 139-141.)

Lähimmäisenrakkaudella tarkoitetaan kristillistä arvopohjaa siitä, miten kohdata muut ihmiset ja itsensä. Miten kohdella tasa-arvoisesti muita. Lähimmäisenrakkaudella tar-

koitetaan ihmisen kohtaamista ja kunnioittamista. Toista tulee kohdella niin kuin toivoo itseään kohdeltavan. Lähimmäisenrakkaus on tärkeä osa kristillistä opetusta ja kirkon toimintaa. Myös Jeesus opetti lähimmäisen rakkaudesta siten, että lähimmäisenrakkaus ylettyy myös vihamiehiin. Raamatusta lähimmäisenrakkaus löytyy Matteuksen evankeliumista monestakin kohtaa. Matteuksen evankeliumissa puhutaan siitä, miten lähimmäistä tulee rakastaa ja vihamies on myös lähimmäinen, jonka puolesta tulee rukoilla. Ei ihminen tule hyväksi rakastaessaan vain lähimmäisiään, vaan on pyrittävä Jumalan kaltaiseen täydellisyyteen, rakastettava jokaista lähimmäistä kuin itseään. Rakkauden kaksoiskäskey kuuluu seuraavasti:

”Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein. Toinen tärkeä on tämä: Rakasta Herraa sinun Jumalaasi, ja lähimmäistä niin kuin itseäsi.” (Matt 22:37-39.)

5.1 Kristillinen ihmiskäsitys

Raamatussa kuvataan ihmisen alkuperä kahdessa eri luomiskertomuksessa. Ihminen on Jumalan luoma olento ja hänet luotiin Jumalan kuvaksi. Toisessa luomiskertomuksessa luotiin ensin luonto ja sitten vasta ihminen. Toisessa kertomuksessa ihminen luotiin ensin ja luonto hänen ympärilleen. On pohdittu tarkoittaako ”Jumalan kuva” ulkoista samankaltaisuutta, eli kehollisuutta. Tarkoitetaanko sillä omatuntoa vai ihmisen henkisyttä? On vaikeaa Raamatun perusteella tulkita, mitä sillä tarkoitetaan ja asiaa onkin tulkittu siten, että se kuvaa ihmisen ja Jumalan välistä suhdetta. (Hanki, Könni, Manninen & Nyysönen 2004, 19-20.)

Ihmisen kuvan perustana on hengen, sielun ja ruumiin kokonaisuus. Ihmisen tulee nähdä kehonsa luomistyön tuloksena ja siksi se on arvokas. Henki ja sielu ovat tarpeellisia uskonnolliseen elämään ja Jumalan kanssa käytävään vuoropuheluun. Ihmisen eheyttä korostetaan. Ihminen on joka solullaan Jumalan tekemä (ruumis), hän on kokonaan Jumalan omaisuutta (sielu) sekä Jumalasta riippuvainen (henki). (Hanki, Könni, Manninen & Nyysönen 2004, 20.)

Ihmisessä on kristillisen uskon mukaan myös toinen puoli, joka on Jumalan luoma. Ihminen on lähimmäistään rakastava ja luontoa varjeleva olento. Luomiskertomusta

seuraa syntiinlankeemus, jossa Jumalalan ja ihmisen välille tulee särö. Luomistyössä saavutettu harmonia ja tasapaino rikkoutuu. Ihmisestä tulee syntinen. Kristinuskon myötä Jumalan kuva eheytyy, ihminen saavuttaa kyvyn rakastaa Jumalaa ja lähimmäisiään. (Hanki, Könni, Manninen & Nyysönen 2004, 20.)

Jokaisessa ihmisessä on luonnollinen moraalitaju. Ihminen tietää mikä on oikein ja hyvää, mikä on paha ja väärin. Sama kiteytyy myös kultaisessa käskyssä, jossa ihmistä kehoitetaan tekemään ja ajattelemaan lähimmäisestään niin kuin toivoisi itseään kohteltavan. Ihmisen tulee antaa toiselle ihmiselle rakkautta, jotta olisi lähempänä lähimmäistään. Jumalan luo pääsemme vain uskon kautta. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 27.)

5.2 Diakoniatyön juuret

Diakoniatyön tausta oli jo varhaisen kirkon seurakunnan toiminnassa ja arvoissa. Diakonia tarkoitti palvelua jossa huolehdittiin köyhistä, sairaista, leskistä sekä orvoista. Alkuseurakunnan aikana Jerusalemissa, 40-luvulla, seurakunnalla oli toimeentulovaikeuksia ja alulle pantiin laaja avustuskeräys johon osallistuivat monet Välimeren alueen seurakunnat. Varhaisella kirkollakin oli kiinteitä toimia diakoneille, seurakuntapalvelujoille sekä avustajille. Palveleminen oli palkittava hyve. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 45.)

Diakoniatyö on kehittynyt ja muuttunut eri vuosisatojen ja tapahtumien myötä. Keski-ajalla auttamisvastuu siirtyi seurakunnilta luostarilaitoksille, jotka velvoitettiin huolehtimaan sairaista, vanhuksista, köyhistä ja nälkäisistä. Luostareiden tuli myös perustaa ja ylläpitää sairaaloita, vanhainkoteja ja majataloja. Uskonpuhdistuksen myötä ajankohtaiseksi tuli myös köyhäinkassojen pitäminen osana luostarin toimintaa. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 45.)

Luterilaisen yhteiskuntateorian mukaan esivallan on huolehdittava köyhien, orpojen ja sairaiden huolehtimisesta. 1800-luvulle tultaessa Suomessa vastuu siirtyi seurakunnalta kunnille. Suomi kärsi monista katovuosista peräkkäin, jotka aiheuttivat suurta nälänhä-

tää, kulkutauteja ja köyhyyttä. Kuntien vastuulla oli auttaminen. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 46.)

1800-luvun lopulla Suomessa, ihmisten aktiivisuuden ja omistautuneisuuden vuoksi, perustettiin kansanlähetyksiä, jotka halusivat omalta osaltaan vaikuttaa. Samoin käynnistettiin vapaaehtoista diakoniaa. 1900-luvun alussa, kirkkolakiin kirjattiin, että kirkkoherran on edistettävä laupeutta seurakunnassaan ja otettava sekä miehiä että naisia seurakunnan palvelukseen. Diakoniatyö tunnustettiin näin seurakunnan toiminnaksi. Vuonna 1964 kirkkolaissa määrättiin, että jokaisella seurakunnalla tulee olla palkattu diakoniatyöntekijä, mutta diakonia koskee myös jokaista seurakunnan jäsentä. Toisia on kohdeltava kunnioittavasti ja heitä on palveltava. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 46-48.)

Seurakunnan tehtävänä ei ole ainoastaan järjestää diakoniapalveluja vähävaraisille, vaan pitää yllä seurakunnan yhteisön diakoniaa. Kastetun seurakuntalaisen tapa elää, tulee olla diakoninen ja vapaaehtoistyö kuuluu seurakuntalaisen uskonyhteyteen ja lisää seurakunnan yhteisöllisyyttä. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 48.)

5.3 Raamatun käsitys täysraittiudesta

”Uskossa olevana alkoholistina kamppailen viinan himoni kanssa ja tiedän sen olevan Saatanasta. Siksi olenkin ymmällä, miksi Kaanan häissä Jeesus muutti veden viiniksi. Olen raivon partaalla.” (Junkkaala 2002, 80.)

Suomalainen alkoholiongelmansa kanssa kamppaileva henkilö saattaa ihmetellä Jeesuksen viini-ihmettä Raamatussa. Selitystä kyseiselle Raamatun kohdalle tarjoaa erään entisen alkoholistin pitämä puhe, missä hän ihmettelee seikkaa, että hänen elämänsä keskipiste alkoholi jäi erään miehen, Jeesuksen alapuolelle. Jos tämä mies, Jeesus, pystyi kyseiseen Kaanan häiden ihmeeseen, hänen täytyy kyetä tekemään ihme myös toisinpäin ja vapauttaa henkilö alkoholin orjuudesta. (Junkkaala 2002, 80.)

Kertomuksessa Kaanan häistä on monikerroksinen sanoma. Kertomuksessa Jeesus osallistuu juhliin ja toimii siellä juhlaväen viihtymiseksi. Jeesus on mukana ihmisten juhlassa ja häissä, mutta myös arjessa ja ruokapöydässä.

Kaanan kertomuksen tapahtuma on myös symbolinen. Vesiastiat olivat juutalaisessa kulttuurissa rituaalisia puhdistusastioita. Jeesus teki niihin paremman sisällön. Jeesus teki luomisen ihmeen. Jeesus loi uutta ja parempaa. Vanha liitto oli vaihtumassa uudeksi liitoksi. Ihminen odottaa maallista hyvää, Jeesus antaa taivaallista. Jeesuksen teot tähtäävät ihmisen hyvinvointiin. Hän auttaa ajallisissa asioissa, mutta avaa meille ikuisen elämän tien. (Junkkaala 2002, 80-81.)

Raamatusta kuitenkin löytyy tukea täysraittiuudelle. Perusteena Paavalin sana:

”Hyvä on olla lihaa syömättä ja viiniä juomatta ja karttaa sitä, mistä veljesi loukkaantuu tai joutuu lankeemukseen tai heikoksi tulee.” (Room 14:21.)

Täysraittiuuden perusteluksi voidaan asettaa se seikka, että maailma seuraa kristityn elämää ja jos kristitty ei käytä alkoholia, hän rohkaisee päihderippuvaistakin olemaan käyttämättä. Täysraittiuutta voidaan pitää Raamatullisena vaikka se ei olekaan Raamatun ainoa opetus alkoholikysymyksessä. Viinin nauttimisessa on tärkeää ymmärtää tilanne, että jos juominen ei loukkaa ketään kristitty voi juoda mitä vain, koska vain se saastuttaa mikä tulee ihmisen suusta ulos. (Junkkaala 2002, 83-85.)

Juopottelusta tosin varoitetaan sekä Vanhan että Uuden testamentin syntilueteloissa. Jeesus ei ollut absolutisti. Tällä perusteella kristityn ei tule valita jyrkästi kantaansa. Toisaalta Jeesus ei langennut syntiin, mikä on inhimillinen vaara. Viimeisellä aterialla Jeesus pyhittää viinimaljan. Kaikkina aikoina seurakunnan jumalanpalvelusjuhlassa, itse Jeesus tulee ehtoollispöydässä lähelle ihmistä. (Junkkaala 2002, 83-85.)

6 VAPAAEHTOISTYÖ

Vapaaehtoistoiminnan tärkeimpinä tavoitteina pidetään kansalaisten osallistumismahdollisuuksien ja omatoimisuuden edistämistä. Näillä pyritään vastaamaan kansalaisten yhteisöllisyyden ja oman itsensä toteuttamisen tarpeisiin. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 31.)

Yhdistysten ja järjestöjen toiminta voi perustua täysin vapaaehtoisuuteen tai vapaaehtoisuus voi olla vain yksi osa järjestössä tehtävää toimintaa. Vapaaehtoisten tekemään työn tavoitteena ei ole ainoastaan taloudellinen hyöty. Vapaaehtoistyötä tekemällä ihmiset haluavat tehdä omalla panoksella jotakin yhteiskunnassa jonka kokevat merkitykselliseksi ja jolle ajattelevat omilla kokemuksillaan olevan hyötyä. Kansalaisten vapaaehtoistoiminta puolustaa tulevaisuutta, inhimillisyyttä ja sosiaalista pääomaa ja toimii vastapainona taloudelliselle vallalle, kasvottomille valtarakenteille ja yhden vaihtoehdon politiikalle. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen, & Särkelä 2001, 32.)

Toimintaan osallistuvat ihmiset työskentelevät esimerkiksi yhdistyksissä ja järjestöissä kuten Vihreä Keidas ry. Yhdistykset ovat toisinaan vapaaehtoistyölle perustuvia, joskus yhteiskunnan palveluita tukevia ja toisiaan täydentäviä toimintamuotoja. Yhdistyksen ja järjestöjen muodostaminen on hyvä tapa organisoida toimintaa. Siinä pyritään saamaan jäsenten yhteiset intressit saavutettua ja näkyvyyttä. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen, & Särkelä 2001, 31.)

Tärkeää vapaaehtoistyössä on ihmisten välinen vuorovaikutus ja siitä saatava ilo ja voima. Vapaaehtoinen ja tukea saava ovat keskenään vuorovaikutuksessa, ovat saajia ja antajia. Vapaaehtoistyöntekijän osaaminen ei korvaa ammattityötä. Hänellä olevat tiedot ja taidot ovat tavallisen ihmisen toiminnan tasolla ja tärkeintä on henkisen tuen ja oman ajan antaminen järjestön asiakkaille. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 34-35.)

Vapaaehtoistoiminnan perusta on vapaaehtoisen oma elämäkokemus sekä elämäntavat. Tärkeää on, että tilanteessa huomaa apua hakevan tarpeet ja osaa tarvittaessa ohjata

avun tarvitsijan ammattituen piiriin. Myös vapaaehtoisen on hyvä muistaa, että jokainen vastaa itse omasta elämästään ja asiakkaan huolena on viime kädessä huolehtia itsestään. Vapaaehtoistyön on oltava tasa-arvoista, vapaaehtoista, palkatonta, luotettavaa, vaitiolovelvollista ja puolueetonta. Vaitiolovelvollisuuden noudattaminen on myös vapaaehtoistyössä noudatettava periaate. Vapaaehtoisen käsittelemät tiedot ovat vaitiolovelvollisia ja hän voi käyttää saamiaan tietoja järjestön ja yhteistyökumppaneiden kanssa vain tuettavan henkilön luvalla. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 34-35.)

6.1 Salassapito ja eettisyys

Viranomaiset keräävät tietoja kansalaisista hyödyttääkseen heitä tai hyödyttääkseen itseään vetoamalla kyseenalaisiin saavutettaviin hyötyihin, kuten yleiseen etuun tai yhteiskunnallisen turvallisuuden takaamiseen. Siitä huolimatta, että yksityisyyden suoja on korostettu yhteiskunnassamme, yksityisiä tietojamme halutaan innokkaasti erityisesti turvallisuuden nimissä ja viranomaisille annetaan enemmän valtuuksia toimiemme tarkkailuun. Demokraattisen yhteiskunnan on suojeltava vapauksiamme ja oikeuksiamme yksityisyyteen. Se vaarantuu jos yksityisyydestämme tulee julkista ilman riittävää syytä. (Phlman 2010, 27.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä on olennaista asiakkaiden henkilötietojen kerääminen ja käsittely. Asiakastietojen käsittelyn mielivaltaisuus ei kuitenkaan käy, vaan siinä huomioidaan asian lainsäädäntö. Perustuslaissa on säädetty oikeus yksityiselämän suojaan. (Phalman 2010, 37.) Vaitiolovelvollisia ovat sosiaalihuollontyöntekijät ja luottamustehtäviin valitut työntekijät. Vaitiolovelvollisuus koskee myös harjoittelijoita, vapaaehtoisia toimijoita, teknistä henkilöstöä ja perhehoitajia. (Phalman 2010, 25.)

Asiakkaalla on oikeus saada tutkittavakseen kaikki itseään koskeva tieto. Nykyaikana on tullut pyrkimykseksi suomentaa latinankielisiä termejä ja pyrkiä kohti ymmärrettävämpää kieltä. Yksilön kunnioittamisen kannalta on tärkeää, että asiakas ymmärtää hänen yksityisasiastaan käytävän keskustelun. (Phalman 2010, 33.)

Moraalilla tarkoitetaan yhteisössä vallitsevia eettisiä arvoja ja käyttäytymissääntöjä, jotka koskevat sekä hyvää että pahaa, oikeaa ja väärää, arvokasta ja arvotonta, hyväksyttävää ja hylättävää. Normatiivinen etiikka on eettisten normien tutkimusta ja se jaetaan kolmeen eri luokkaan: velvollisuusetiikkaan, seurausetiikkaan ja hyve-etiikkaan. Velvollisuusetikka määrittää tekojen moraalisen arvon tekoihin oikeuttavien sääntöjen perusteella. Seurausetiikassa tekojen moraalinen arvo määräytyy tekojen seurausten perusteella. Hyve-etiikka kysyy, mitä hyveitä moraalisesti toimivalla yksilöllä tulee olla, jotta hän toimisi hyvien ja oikeiden ratkaisujen perusteella ja tavoittelisi hyvää elämää. Hyveellä tarkoitetaan jotakin eettisesti ja moraalisesti arvostettavaa asiaa tai tekoa. (Mäkelä 2008, 7.)

Päihde-etiikka tapahtuu hyve-etiikan mukaisesti. Yhteiskunnassa hyveiksi luetaan itsekuri, raittius ja kohtuus. Hoitoalojen toteuttamassa etiikassa on mukana kaksi osapuolta: hoidon toteuttaja ja hänen taustaorganisaatiosi sekä hoidon vastaanottaja ja hänen läheisensä. He koittavat saada yhdessä asiakkaalle hoidon joka on eettisesti hyväksyttävää. (Mäkelä 2008, 7-8.)

6.2 Vertaistuki

Vertaistuella tarkoitetaan esimerkiksi ryhmätoimintaa, jossa samankaltaisia kokemuksia elämässään läpikäyneet ihmiset voivat kertoa toisilleen ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Vertaistuki voi myös olla kahden ihmisen välistä keskustelua ja tukea. Toisten tuki auttaa asioiden läpikäymisessä ja parantumisessa. Vertaistukea antavilla ihmisillä on ainutlaatuisia omakohtaista kokemusta ja asiantuntijuutta, jota muuten ei voi saada. Vertaistuki siis perustuu kokemukseen ja sen kokemuksen hyödyntämiseen ja jakamiseen ryhmässä tai kahden kesken. (Ketolainen, Kuusio, Mustonen, 2008.) Vertaistukea voidaan käyttää erilaisissa tilanteissa ja erilaisten ryhmien kanssa: päihteiden väärinkäyttäjät, mielenterveysongelmaiset, onnettomuuden uhrin, seksuaalisen hyväksikäytön uhrin ja läheiset. On todettu, että vertaistukea saaneet ihmiset toipuvat keskimääräisesti nopeammin kuin ihmiset jotka eivät ole tukea saaneet. (Latva- Luopa, Mansikkamäki, 2011.)

Vertaistuki voi vahvistaa itsetuntoa ja identiteettiä, parantaa sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusta, auttaa kriiseistä selviytymiseen ja fyysisen ja terveydellisen kunnon ylläpitämiseen. Vertaistuki voi myös parantaa hoitomotivaatiota. Vertaistuen avulla ihmiset huomaavat etteivät ole yksin ongelmansa kanssa. Vertaistuki tuo ihmiselle myös tietoa riippuvuudesta ja sen hoidosta. Tietoa saadaan myös arjessa selviämiseen. (Mikkonen 2009.)

Vertaistuella voi olla myös kielteinen käänköpuoli. Erityisesti virtuaalisen vertaistuen vahingollisuudesta on puhuttu. Verkossa ihmiset usein sanovat kaiken ajattelematta ja asiat helposti kulkeutuvat sivuraiteille ja nettikiusaamiseksi. Verkossa voi myös saada väärää ja haitallista tietoa. Verkossa on myös vaikeaa varmistua luottamuksen säilymisestä ja salassapidosta. (Mikkonen 2009.)

6.3 Kokemusasiatuntija

Kokemusasiatuntijalla on omaa kokemusta päihderiippuvuuteen sairastumisesta, sairastamisesta, hoidoista ja kuntoutuksesta. Omat kokemukset ovat tärkeä työväline ja myös voimavara. Omien kokemusten kautta voi tukea päihderiippuvuuden kanssa kamppailevia ja myös päihderiippuvaisen läheisiä. Kokemusasiatuntija pystyy myös kehittämään palveluja siten, että ne tukevat enemmän päihderiippuvaisten hoitoa. Kokemusasiatuntija voi toimia tulkkina asiakkaan ja henkilökunnan välillä. Kokemusasiatuntijalla on myös mahdollisuus vaikuttaa asenteisiin päihderiippuvuutta ja päihderiippuvaisia kohtaan. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos i.a. Viitattu 28.3.2013.)

Monen päihdeongelmaisen tie vie autettavasta auttajaksi. Hoidon järjestelmään pyritään saamaan tilaa kokemusasiatuntijuudelle. Mielenterveys- ja päihdetyöhön toivotaan kokemusasiatuntijoita ja vertaistoimijoita. Toipuneiden päihdekäyttäjien näkemyksiä voitaisiin käyttää enemmän hyödyksi ongelmakäyttäjii autettaessa. Se saattaisi rakentaa toipumiskulttuuria tukien toipujaa niin, ettei hän jää yksin jaksamattomana ja vetäytyneenä. Kiinnostunut henkilö voi hakeutua päihdetyön ammattitutkintoon. Se avaa väylän koulutuspolulle. (Saukkonen 2011, 9.)

Olisi huomattava että kokemusasiantuntijan koulutustason ollessa matala päihdehuollon asioista keskusteltaessa, käytetty käsitteistö saattaa johtaa väärin ymmärryksiin. Saattaa olla, että muun kuin koulutuksen kautta saatu kokemus mitätöidään. Olisikin vastattava haasteeseen, joka johtaisi kokemusasiantuntijoiden osaamistason nostamiseen. (Saukkonen 2011, 9.)

Kokemusasiantuntijuutta voidaan käyttää vaikkapa vertaisryhmissä jakamassa kokemuksia. Monesti oman toipumiskokemuksen omanneet ihmiset ovat taitavia luomaan kontaktin asiakkaaseen. On kuitenkin hyvä selvittää, kuuluuko henkilön päihdeongelmaan psyykkistä haurautta ennen kokemusasiantuntijaksi ryhtymistä. Kokemusasiantuntija voisi hoitaa yhteiskunnassa muitakin tehtäviä kuin toimia päihdehoidon piirissä. Kokemusasiantuntija voisi olla käytettävissä kertomassa oman taustansa ja olla haastateltavana omasta kokemuksestaan. Omasta kokemuksestaan puhuminen muuttaa todellisuutta, kuvaa alkoholista. Historiassa alkoholisi miellettiin rähjäiseksi, asunnottomaksi mieheksi. Nyt hän voi yhtä hyvin olla siisti virkanainen, joka taistelee alkoholisminsa kanssa. (Saukkonen, 2011, 9-10.)

Se, mitä ihmisen kokemukseen on vuosien varrella kertynyt, on jokaisen ihmisen oma rikkaus, jota on syytä arvostaa. Kokemusasiantuntijan kokemusta voidaan käyttää hyväksi arvioitaessa sosiaalityön opiskelijan taitoa ja kysyä asiakastyöhön. Kokemuksellisuutta on lähtökohtaisesti kaikenkirjavaa. Voiko yhden ihmisen kokemusta yleistää? Tulee pohtia mitä kokemusasiantuntijuus on, mitä sillä tavoitellaan ja mitä sillä saavutetaan. Voisiko se olla kuluttajaneuvontaa palveluviidakossa, ihmisten oikeuksien puolustamista ja palveluiden rakentamista. (Saukkonen, 2011, 10.),

7 TUTKIMUSKYSYMYKSEN ASETTELU

Opinnäytetyössäni toivoin vastausta kysymykseen: Miksi henkilö tekee vapaaehtoistyötä? Kiinnostuksen kohteenani olivat kysymykset kuka, mitä ja miten paljon vapaaehtoistyötä tehdään ja mikä on vapaaehtoistyön merkitys sekä auttajalle itselleen että jär-

jestölle? Miksi vapaaehtoistyötä tehdään? Kuinka suuri ajallinen panos vapaaehtoistyö on päihdejärjestölle ja mitkä ovat vapaaehtoistyön työ- ja toimintamuodot?

Päätin aloittaa yhteistyön Vihreä Keidas ry:n kanssa ja tutustuin tulevan opinnäytetyöni toimintaympäristöön ensimmäisen kerran toukokuussa 2012. Ensimmäisellä käynnilläni Vihreä Keidas ry:ssä, yritin selvittää Keitaan tarkoituksen työn sisällöstä. Ilmeiseksi kävi, että työni tulisi käsitellä vapaaehtoistyötä sitä tekevän henkilön näkökulmasta sekä vapaaehtoistyön merkitystä Vihreälle Keitaalle, ei niinkään asiakkaiden kokemukselle vapaaehtoistyöstä.

Syksyllä 2012 lähdin kansainväliseen opiskelijavaihtoon Saksaan, Fuldan kaupunkiin ja opinnäytetyöni jäi kypsymään mieleeni. Palattuani Saksasta, aikaa oli kulunut ja työn ääreen palaaminen tuntui vaikealta. Keväällä 2013 päätin suorittaa Vihreä Keidas ry:ssä kirjallisen kyselytutkimuksen ja kohdistaa kysymykset järjestön työntekijöille ja vapaaehtoistyötä tekeville henkilöille.

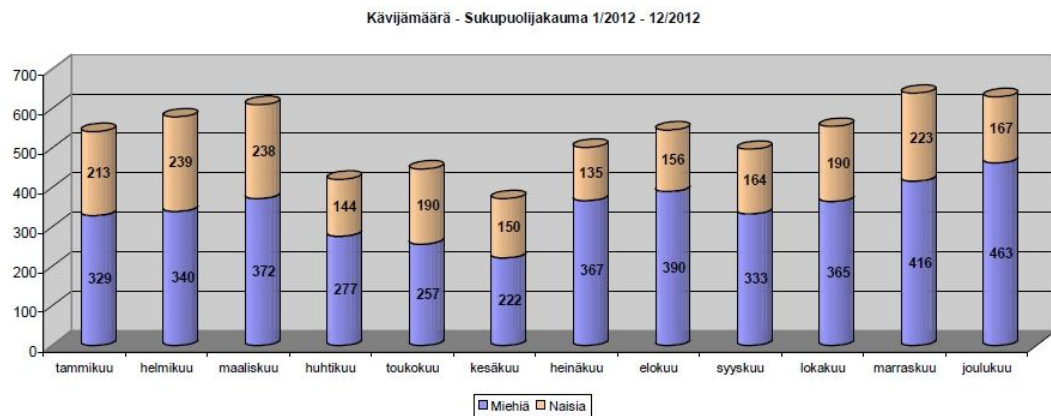
8 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA TUTKIMUSKOHDERYHMÄ

Teen opinnäytetyöni yhteistyökumppanilleni Vihreä Keidas ry:lle. Seuraavaksi esittelen Vihreän Keitaan ja pohdin tutkimuksen lähtökohtia. Vastaan kysymyksen: ”Mikä on Vihreä Keidas ry ja miten Vihreällä Keitaalla vapaaehtoistyö näkyy heidän toiminnassaan?”

8.1 Vihreä Keidas ry

Vihreä Keidas Ry on vuodesta 1966 asti toiminut vapaaehtoistyöhön nojautuva kristillinen päihdejärjestö. Kohderyhmä eli syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ja aikuiset tuntevat ja arvostavat Vihreää Keidasta päihhteettömän ja vapaan elämäntavan rohkeana edistäjänä. (Vihreä Keidas ry 2013.)

Järjestön tarkoituksena on tukea erityisesti päihdeongelmien kanssa kamppailevia ihmisiä ja heidän läheisiään. Tukea heidän terveellisiä elämäntapojaan. Rohkaista lähimmäisiä toimimaan lähimmäisen rakkauden nimessä ja huolehtia avuntarvitsijoista, jotka ovat syrjäytymisvaarassa koulutuksesta, työstä ja yhteiskunnan palveluista. Vihreä Keidas ry:n toimintaa ohjaa osittain asiakkaiden ikä ja sukupuoli. Vuoden 2012 kävijöistä suurin osa oli miehiä. (Vihreä Keidas ry 2013.) Seuraavassa kuviossa kuvataan Vihreä Keidas ry:n vuoden 2012 kävijöiden sukupuolijakaumaa.

Kuvio 1. Lähde Vihreä Keidas ry 2013. Toimintakertomus 2012

Tärkeinä arvoina Vihreällä Keitaalla pidetään lähimmäisen rakkautta, yhteiskristillisyyttä ja ihmisen kunnioittamista Jumalan luomana arvokkaana olentona. Raamatun arvopohja on Vihreällä Keitaalla suuressa roolissa. (Vihreä keidas ry 2013.) Tärkeitä toimintaperiaatteita ovat asiakaskeskeisyys, aktiivinen yhteistyö, joustavuus, tiedotus, vuorovaikutus, erikoistuminen, yhteistyö ja avoimuus. Toiminnan kehittäminen tapahtuu asiakkaiden saadun palautteen ja tarpeiden perusteella. (Vihreä Keidas ry 2013.) Esimerkiksi järjestetyn iltaohjelman rinnalle merkittäväksi toimintamuodoksi, kehittyi asiakkaiden toiveesta yhteistä ajanviettoa iltaisin ja viikonloppuisin. Se koettiin päihteiden väärinkäyttöä ehkäiseväksi toiminnaksi. Vihreän Keitaan toiminnan tavoitteeksi voidaan mainita henkisen ja hengellisen elämän koheneminen, sosiaalinen kuntoutuminen sekä parantunut elämäntilanne. (Vihreä Keidas ry 2013.)

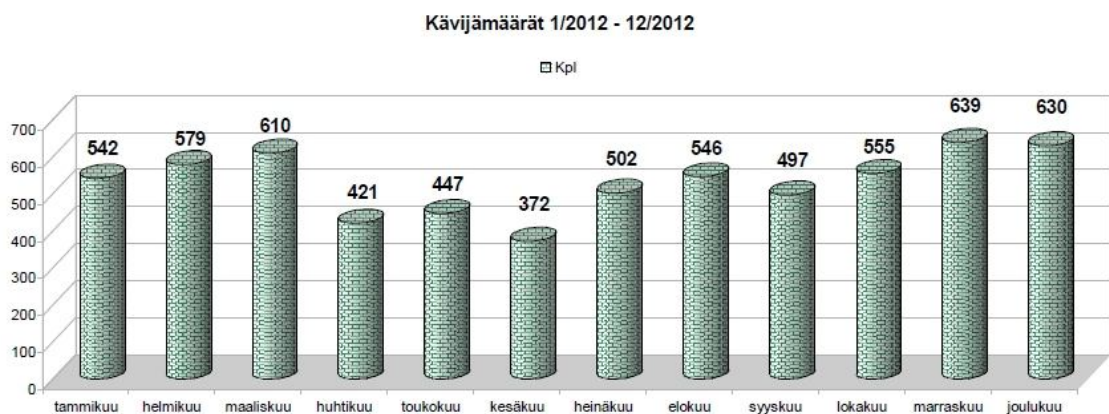
Vihreä Keidas ry toimii Vihreä Keidas säätiön vuokraamassa 184 m² käsittävissä toimintotiloissa. Toimitila sijaitsee Sörnäisten metroaseman tuntumassa osoitteessa Vilhonvuorenkatu 7-9, 00500 Helsinki. Viime vuosina tiloja on kohennettu paljon. Nykyisellään

Vihreä Keidas ry:n toimitilat ovat tarvetta vastaavat ja viihtyisät. Vihreä Keidas ry:n kohtaamispaikka on avoinna maanantaista lauantaihin. Viikko-ohjelma sisältää muun muassa palveluohjausta, vapaaehtoistyötä, hartauksia, raamattuopetusta, ruokailua ja asiantuntija tapaamisia. (Vihreä Keidas ry i.a.)

Vihreä Keidas ry:n koostuu 165 jäsenestä vuoden 2012 joulukuussa. Johtokunnan jäsenet ovat pääsääntöisesti korkeasti koulutettuja. Johtokunnalle ei makseta kokouspalkkiota, eikä kulukorvauksia. Johtokunnan jäsenet tekevät johtokuntatyöskentelyn lisäksi vapaaehtoistyötä Vihreä Keidas ry:lle. (Vihreä Keidas ry 2013.)

Vuonna 2012 Vihreä Keidas ry:llä oli palkattuja työntekijöitä keskimäärin viisi, kolme kokoaikaista ja kaksi osa-aikaista työntekijää. Heistä kahdella oli vakituinen työsuhde. Lisäksi Vihreä Keidas ry:ssä työskenteli opintojensa tähden kaksi harjoittelijaa pääkaupunkiseudun oppilaitoksista, neljä henkilöä työelämävalmennukseen liittyvässä harjoittelussa ja yhdyskuntapalvelua suorittamassa oli kolme henkilöä. (Vihreä Keidas ry 2013.)

Vuodesta 2011 vuoteen 2012 Vihreän Keitaan asiakasmäärä kasvoi 43 % . Myönteisesti kehittyi myös vapaaehtoistyö, vertaistukitoiminta ja yhteistyö muiden järjestöjen ja alan toimijoiden kanssa. Pitkäjänteinen matalan kynnyksen toiminta oli hyvin tarpeellista. Asiakkaat ovat kokeneet Vihreässä Keitaassa käymisen tuoneen sisältöä elämäänsä ja heidän elämänhallintansa on kohentunut. Seuraavassa kaaviossa kuvataan Vihreä Keidas ry:n kävijämääriä vuonna 2012. (Vihreä Keidas ry 2013.)

Kuvio 2. Lähde Vihreä Keidas ry 2013. Toimintakertomus 2012

Vihreän Keitaan ollessa avoinna, asiakkaita käy keskimäärin 30 henkilöä päivässä. Toimintaa on maanantaista lauantaihin. Kohtaamispaikka on avoinna tiistaista lauantaihin. Kohderyhmänä ovat erityisesti syrjäytyneet tai syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ja nuoret aikuiset ja heidän läheisensä. (Vihreä keidas ry. i.a. Viitattu 1.9.2013.)

Yhteistyötä Vihreä keidas ry on tehnyt Sininauhaliiton, Sininauhasäätiön, Helsingin sosiaali- ja opetusviraston, nuorten työpajojen, nuorisoasiainkeskuksen, Eteläisen A-klinikan, Kallion seurakunnan, Samaria ry:n, Vva ry:n, Omaiset huumetyön Tukena ry:n, Takaisin Elämään ry:n ja Miessakit ry:n kanssa. Yhteistyö kasvoi vuonna 2012 merkittävästi, joka näkyi asiakkaiden saavien palveluiden lisääntymisenä: ryhmätoiminta, neuvonta, ohjauksen ja konkreettisen tuen lisääntymisenä. (Vihreä Keidas ry 2013.)

8.2 Vihreä keidas ry ja vapaaehtoistyö

Vihreä Keidas ry:ssä tehtävä vapaaehtoistyö on yksittäisen ihmisen tai koko yhteisön hyväksi tehtävää vapaasta tahdosta tehtävää työtä, josta ei makseta palkkaa. Vapaaehtoisia toimii Vihreällä Keitaalla noin 50 ja heidän toimintansa on aktiivista. Vapaaehtoiset työskentelevät esimerkiksi tilojen siistijöinä ja korjaajina, ruuan laitossa sekä vastaavat musiikista hartauksien aikana. Vapaaehtoiset saavat myös toimia ryhmien vetäjinä, osallistua retkille, leireille, juhliin ja muihin järjestön järjestämiin tapahtumiin sekä raamattuopetukseen. Työntekijöiden luodessa puitteet on vapaaehtoisen ja vertaistuen merkitys on asiakkaille suuri. (Vihreä Keidas ry 2013.)

9 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyön tekeminen on pitkä prosessi, jonka tekemiseen kuuluu monta eri vaihetta. Työ alkaa aiheeseen perehtymisellä, jatkuu suunnitelman laatimisella, tutkimuksen toteutuksella ja lopulta päättyy kirjallisen raportin laatimiseen. (Hirsjärvi, Remes & Sa-

javaara 2007, 63.) Tutkimuksella on aina jokin tarkoitus tai tehtävä, jonka perusteella valitaan tutkimus- ja analyysimenetelmät. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 133.) Perehtyminen on hyvä aloittaa aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen tutustumisella, alustavan lähdeluettelon laadinnalla ja tutkimustehtävien ja ongelmien asettamisella. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 63.) Minun opinnäytetyöni tutkimuskohde on vapaaehtoistyön merkitys kristillinen päihdejärjestö Vihreä Keidas ry:ssä. Se käsittelee vapaaehtoistyön merkitystä vapaaehtoistyöntekijöille ja järjestölle. Päihdetyö on työmuotona minulle läheinen, harjoitteluni ovat liittyneet päihdetyöhön ja halusin opinnäytetyössäni tutkia omia tietojani ja oppia aiheesta lisää ja tutustua yhteen Suomessa toimivaan päihdetyön muotoon.

Tutun alueen valinnassa on hyviä ja huonoja puolia. Tuttuun ja itseään kiinnostavaan aiheeseen on helppo tarttua. Aiheesta on jo valmiiksi kiinnostunut ja vanhan tiedon kautta on helppo sisäistää uutta tietoa. Tietoa ja ymmärrystä on kertynyt ajan kuluessa eri tavoin ja oppimaansa on mahdollisuus reflektoida uuden teorian kautta. Arkitiedosta ja käytännön työstä saatu motivaatio, kiinnostus ja ideat ovat merkittävässä asemassa tutkimuksen etenemisen kannalta. Elämä rikastuttaa työtä ja päinvastoin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 74.)

Tutun aiheen valitsemisen mahdollinen haittapuoli voi olla se, että kun tutkimuksen aihe valitaan sokeasti aiempien kokemusten ja kiinnostuksen kohteiden vuoksi, ei tulla valinneeksi uutta tuntematonta aluetta eikä uutta tutkimustietoa synny. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 74.)

Tutkijan maailmankuvaa edustava peruskomusten joukko on paradigma. Uskomus on ensisijaisesti ”uskon asia”, jonka totuudellisuutta ei voi osoittaa. Paradigmat ovat yleensä kuitenkin hyvin perusteltuja. (Metsämuuronen 2007, 204.)

9.1 Tutkimuksessa käytetyt menetelmät

Opinnäytetyöni on soveltava tutkimus. Soveltavassa tutkimuksessa ongelmaan etsitään ratkaisua. Ongelmalle on keskeistä se, että aihe tulee tutkijan ulkopuolelta joltakin

tilaajalta. On tärkeää ennustaa mahdollisia vaikutuksia, mitä tulevaisuus voi tuoda tutkittavaan aiheeseen lisää. Silti tutkimus on tiukasti aikaan ja paikkaan sidottu ja tutkittava aihe näkyy tietyssä yhteydessä. Tärkeää tutkimuksessa on se, että se on suunnattu asiakkaille tiedeyhteisöjen sijaan. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2007, 129.)

Asiakkaani, Vihreä Keidas ry, tilasi opinnäytetyön, joka käsittelee vapaaehtoistyön merkitystä vapaaehtoistyötä tekeväille henkilölle itselleen ja samalla tämän työn tekemisen merkitystä kyseiselle päihdejärjestölle. Tutkimukseni on sidottu aikaan ja paikkaan ja se kuvailee 2012- 2013 vuonna tapahtuvaa järjestötyötä päihteenkäyttöongelman negatiivisten vaikutusten korjaamiseksi. Koska tutkimus on vahvasti aikaan sidottu, työ palvelee parhaiten vapaaehtoistyöntekijöitä itseään ja saattaa osaltaan hieman palvella historian tutkimustakin kuvaillessaan tähän aikaan sidottua ilmiötä.

Ontologialla pohditaan todellisuuden olemusta, ja mitä siitä voimme tietää. Vain olemassa olevaa ”todellisuutta” voidaan tutkia, muut asiat jäävät tutkimuksen ulkopuolelle. (Metsämuuronen 2007, 204.)

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan aineistoa, joka on ilmaisultaan tekstiä, ei numeroita. (Eskola & Suoranta 2008, 15.) Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on saavuttaa kohderyhmän näkökulma tutkittavaan ilmiöön. (Aaltola, Valli 2011, 68.) Tässä tapauksessa siis päihdetyön tekemiseen, vapaaehtoista päihdetyötä tekevän henkilön oman kokemuksen pohjalta.

Laadullista tutkimusta on vaikea määritellä tarkasti, sillä siinä tarkoitetaan joukkoa erilaisia tulkinnallisia tutkimuskäytäntöjä. Kvalitatiivisella tutkimuksella ei ole vain sen omaa, sille kuuluvaa teoriapohjaa eikä täysin omia metodeja, johon tutkimus voisi nojata. (Metsämuuronen 2007, 203.)

Haasteet laadullisessa tutkimuksessa ovat tutkimuksen rajaamisessa. Tietoa ja mielenkiintoisia tutkimuksen aiheita tulee haastattelujen myötä useita, mutta tiedon ja tutkimuksen aiheet on rajattava tarkkaan. On siis pian löydettävä ydinsanoma, ydinkysymys johon tutkimuksessani haluan vastauksen. (Aalto, Valli 2011, 71-72.) Tutkimukseni rajaamisessa auttoi asiakkaan toivomus vapaaehtoistyön merkityksestä tekijöilleen, ei

sen vaikuttavuudesta asiakkaille, mikä olisi ollut mielenkiintoinen tutkimuskohde, mutta laajentanut aihetta liikaa.

Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen sisällön toistettavuutta. Jos ilmiötä mitataan monta kertaa yhdenmukaisella mittarilla, saadaan samanlaisia vastauksia. Mittarin ollessa reliabele, olisivat vastaukset eri kerroilla melko yhdenmukaiset. Validiteetin ongelma on se, onko mittari mitannut sen mitä on tarkoitus mitata? Validiteetti voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen validiteettiin. Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen yleistettävyyttä. Sisällön validius on teoreettinen. Sisällön validiuudessa tarkastellaan ovatko tutkimuksen käsitteet teorian mukaiset ja kattavatko ne riittävästi ilmiön ja ovatko ne oikein operationalisoituja. (Metsämuuronen, 2006 64.)

Kyselylomakkeella suorittamani tutkimus vastasi asettamaani kysymykseen. Miksi ja miten ja kuka vapaaehtoistyötä järjestössä tekee. Miten työ tehdään ja kuinka paljon siihen aikaa käytetään. Näin ollen kysymykset olivat sisällöllisesti validit. Tutkimuksen ulkoinen validius olisi oma tutkimuskohteensa. Sama kysely voitaisi tehdä jollekin toiselle vapaaehtoistyötä tekeväälle päihdejärjestölle, jotta nähtäisi ovatko vastaukset yhdenmukaiset. Reliabiliteettiin vaikuttaa aikajana. Vastaukset ja tulokset saattavat näyttäytyä aivan eri valossa vaikkapa 50 vuoden kuluttua.

9.2 Tutkimusaineiston keruu

Vapaaehtoistyö käsitteenä ja toimintamuotona on opinnäytetyössäni erittäin tärkeässä osassa, sillä se on aihe mistä Vihreä keidas ry minulta opinnäytetyön tilasi. Oli siis tärkeää löytää vapaaehtoistyötä tekeviä haastateltaviksi. Aloitin työntekijöiden tapaamisella, sillä heillä on käsitys siitä, ketkä voisivat olla sopivia haastateltavia. Tutkimus elää haastatteluiden mukana, mutta tutkimuksen vaiheiden, aineistonkeruun, analyysin, tulokinnan sekä raportoinnin tulee nivoutua hyvin yhteen. (Eskola & Suorinta 2008, 16.)

Lomakehaastattelu on yksi kyselytutkimuksen muoto, joka voidaan laatia joko puoli-strukturoidusti tai strukturoidusti. Strukturoidussa lomakkeessa kysymykset ja vastaukset on tarkkaan rajattu. Haastattelija valitsee kysymyksiin selkeät vastausvaihtoehdot.

Puolistrukturoidun vastauspohjan kysymykset ovat kaikille samat, mutta se ei sisällä valmiita vastausvaihtoehtoja. Näin haastateltavaa ohjataan kirjaamaan vastauksensa lomakkeelle, aihe ja tutkimusnäkökulma ovat selkeät. Tutkimuksessa pyritään samantyyppisiin vastauksiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 199-207.)

Kyselylomakkeen avulla on mahdollisuus päästä ihmisen tietoisuuden ja ajattelun sisältöihin. Lomakkeen laadinta onnistuu jos lomakkeen täyttäminen tuntuu vastaajalta helpolta ja avovastauksille järjestetty riittävästi tilaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007 199.) Kyselytutkimukseni oli puolistrukturoitu haastattelu, jossa haastateltavia pyydettiin vastaamaan vapaaehtoisuutensa koskeviin kysymyksiin. Saatekirjeessä kerroin kyselyn tarkoituksen ja mihin vastauksia tulisi käyttää. Saatekirjeeseen laitoin ohjeet miten kyselykaavakkeet täytetään ja miten vastaukset kerätään.

Kyselylomake tuntui minulle parhaalta tutkimusmetodilta sen helpon ja nopean toteuttamistavan vuoksi. Opintososiaalisten etujen pienuuden tähden olen työskennellyt epä säännöllisessä kolmivuorotyössä ja runsaan ajan käyttäminen haastatteluihin tuntui mahdottomalta. Lisäksi arvelin tutkimukseen osallisten henkilöiden vähyydestä johtuen, että kasvokkain tapahtuvaan haastatteluun olisi ollut vaikea löytää halukkaita henkilöitä. Lisäksi kyselytutkimus oli helppo ajallisesti rajata tietyksi lyhyehkönä ajan jaksoneksi tehtäväksi ja kysymykset pysyivät yhdenmukaisina. Vastaukset saattavat näin olla aidommat ja luotettavammat. Näin toteutettuna kysely myös tarjosi ehdottoman yksityisyydensuojan haastatelluille.

Kyselytutkimus kirjallisena tuntui myös hyvälle ratkaisulle haastattelujen sijaan, koska silloin aineisto on yhdenmukaisempi ja helpommin tulkittavissa. Kyselytutkimuksen suoritin syksyllä 2013. Sen toteutin tekemällä kaksi toisistaan poikkeavaa kyselyä toisen Vihreä Keidas ry:n työntekijöille ja toisen lomakkeen kysymykset oli suunniteltu sanassa järjestössä vapaaehtoisuutta tekeville henkilöille. Saatekirjeessä esitin toiveen miten kysely tehdään ja miten kerään vastaukset. (Liite 1)

Tärkeintä kyselylomakkeessa on selkeys. Kysymysten pituus ja muotoilu, niissä käytettävät sana- ja lauserakenteet on pohdittava tarkkaan. Ymmärtääkö vastaaja kysymykset samalla tavalla kuin minä haastattelijana ne ymmärrän? Tärkeää on myös kysyä vain

yhtä asiaa kerrallaan, kysymys kysymykseltä. Lomakkeen laadinnassa täytyy myös antaa mahdollisuus, siihen ettei vastaajalla ole omaa mielipidettä. Se antaa vapauden vastaajalle ja jättää pois väärät mielipiteet. Johdattelevat ja eri/samaa mieltä kysymykset eivät ole hyviä lomakekyselyssä, tutkija ei saa kunnollisia ja tarvittavia vastauksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 197-198.)

Työntekijöiden kyselylomake toimitin Vihreä Keidas ry:lle 10 kappaletta jokainen kaa-vake oli omassa kirjekuoressaan jonka työntekijä kysymyksiin vastattuaan sulki kuoren. (Liite 2.) Vapaaehtoistyötä tekeville postitin 20 kysymyskaavaketta ja heillekin yksityisyyden turvaamiseksi jokaiselle oman kirjekuoren vastaamista varten. (Liite 3.) Koska Vihreä Keidas Ry on pieni järjestö ja aktiivisia vapaaehtoisia henkilöitä on melko vähän vastauksia sain työntekijätaholta 4 vastausta ja vapaaehtoisilta työntekijöiltä 10 vastausta.

Kyselyissä taustatietoina kysyin järjestössä työskentelevien vapaaehtoisten sukupuolen, iän ja päihdetaustan Myös koulutus vapaaehtoistyöhän ja kiinnostus mahdollisiin koulutuksiin oli perustietojen kannalta oleellinen kysymys. Tärkein oli kysymys miksi vapaaehtoistyötä tehdään. Toisaalta halusin myös selvittää kuinka suuri ajallinen panos vapaaehtoistyö on päihdejärjestölle ja mitkä ovat vapaaehtoistyön työ ja toiminta muodot.

9.3 Tutkimusaineiston analysointi

Analysoidessani tutkimusta varten kerättyä aineistoa litteroin sen, eli muutin sen selkeämpään tekstimuotoon. Näin muutin erilaiset kirjoitukset helpommin tulkittaviksi. Tärkeää oli, että lauseet ja asiat saatiin kirjoitettua ylös ja poimittua keskeiset asiat. Puoli-strukturoidussa tiettyyn asiaan tarkasti kohdennetussa tutkimuksessa, voidaan poimia haastatteluista vain tutkimuksen kannalta oleelliset asiat.

Aineiston osittainen käyttö tulee aina perustella tutkimusraportissa. Litteroinnissa on syytä numeroida haastattelut tai teksti juoksevin numeroin. Haastattelun alkuun merkitään myös muita tunnistetietoja. Kuitenkin täytyy huomata olla loukkaamatta yksilön anonymiteettia. Litteroinnin jälkeen teksti voidaan koodata vaikkapa värikynin allevii-

vaamalla. Koodit toimivat aineistossa eräänlaisina osoitteina. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka i.a.)

Tekstin analysointi vaiheessa kävin kaikki vastaukset läpi etsien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Eroavaisuudet vastauksissa olivat kuitenkin vähäiset niin, että johtopäätökset litteroinnin ja sisältöanalyysin jälkeen oli helppo tehdä. Vastaukset olivat odotukseni mukaiset ja kirjallinen materiaali johon olin ennalta tutustunut, tuki saamiani vastauksia. Koska tutkittava aineisto oli suhteellisen pieni, aineiston koodausta ei tarvittu.

Tutkijan tulee pystyä kiteyttämään aineiston keskeinen anti. Mitä aineiston avulla voidaan päätellä tutkittavasta asiasta. Sisällönanalyysissa aineisto eritellään yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällön analyysi on tekstin analyysi, jossa tutkittava teksti voi olla melkein mitä vain. Sisällönanalyysin avulla muodostetaan ilmiöstä kuvaus, joka kytkee tuloksen ilmiön laajempiin yhteyksiin. Sisällönanalyysi on sanallista tekstin sisällön kuvailua. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka i.a.)

10 TUTKIMUSTULOKSET

Vihreä Keidas ry:ssä vapaaehtoistyön merkitys on suuri. Haastattelu jonka toteutin Vihreä Keidas ry:n työntekijöiden avustuksella oli teemahaastattelun pohjalta tehty puoli-strukturoitu kyselykaavake, johon sekä työntekijät että vapaaehtoistyötä tekevät vastasivat. Järjestössä on vähän työntekijöitä ja vapaaehtoisiaakin toimii järjestössä vain kourallinen, joten otanta on pieni, mutta järjestön kokoon nähden suuri.

Vapaaehtoisten kysymyksissä kysyin vapaaehtoisen ikää ja sukupuolta. Vastaajista sukupuolijakauma miesten ja naisten osalta oli tasainen ja ikähaarukka oli 18-50-vuotta. Vastaajista oli päihteettömiä suurin osa, mutta joukkoon mahtui myös korvaushoitoon hakeutuvia ja alkoholia kohtuullisesti käyttäviä henkilöitä sekä myös päihneiden ongelmakäyttäjiä.

Motivaatiota vapaaehtoisena toimimiseen kysyttäessä, vastaukset olivat moninaisia, mutta kaikkia vastanneita vapaaehtoisia yhdisti halu auttaa päihdeiden väärinkäyttäjiä. Tärkeää oli myös vastauksissa esitetty ajatus hyvän tekemisestä muille ja muiden auttamisen hyvää tekevä vaikutus itselle. Omien kokemusten ja tietojen jakaminen muille koettiin tärkeäksi, myös kristillisyyteen perustuva laupeudentyö koettiin vastauksissa merkitseväksi.

Vapaaehtoistyössä toimivista jotkut olivat olleet päihderiippuvaisia itse, mutta vapaaehtoistyötä päihderiippuvaisen parissa voi tehdä myös täysin raittiilta pohjalta. Monet vapaaehtoistyötä tekevistä toimivat puhtaasti eettiseltä pohjalta, heidän on yksinkertaisesti hyvä auttaa muita ihmisiä. Myös kristillisen sanoman levittäminen joissakin tapauksissa on tärkeässä osassa. Joka tapauksessa auttamistyö auttaa myös itseä. Voi myös olla, että joku autetuksi tullut hakeutuu toivuttuaan auttamistyötön. Vapaaehtoisten suorittama työ Vihreä Keidas ry:ssä on monenlaista ahertamista hengellisissä kokouksissa avustamisesta keittiö- ja korjaustöihin.

Auttamistyöhön käytetty aika vaihtelee myös paljon, enimmillään se voi olla 30 tuntia viikossa, mutta myös 2 tuntia viikossa. Henkilöt ovat toimineet vapaaehtoistyössä pääsääntöisesti toimitu useampia vuosia, jopa 20 vuotta. Toisaalta kyselyyn vastasi myös juuri vapaaehtoistyössä aloittanut henkilö.

Kokemusasiantuntijuus on käsitteenä joillekin vapaaehtoistyötä tekeville henkilöille tuttu, mutta kaikki eivät ole siitä kuulleet. Jotkut vapaaehtoistyötä tekevät henkilöt ovat käyneet kokemusasiantuntijuus koulutuksen. Monet vapaaehtoistyötä tekevät ovat joka tapauksessa saaneet jonkinlaista koulutusta työhönsä. Monet ovat myös kokeneet saavansa Vihreä Keidas ry:n muilta toimijoilta apua ja neuvoja niitä tarvitessaan. Kaikki vapaaehtoistyötä tekevät kokevat saavansa paljon henkistä pääomaa vapaaehtoistyötä tehdessään. Myös Vihreä Keidas ry:n ilmapiiri koetaan hyväksi.

Lomakekyselyssä jonka toteutin Vihreä Keidas ry:ssä, kysyin onko kokemusasiantuntijuus tuttu käsite. Kokemusasiantuntijalla tarkoitan tässä tapauksessa vapaaehtoista jolla on omakohtaista kokemusta päihdetyöstä ja hän on saanut koulutusta kokemusasiantuntijana toimimiseen. Kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen on tärkeää, koska jos he

tuntisivat teoreettista pohjaa ja yhteiskunnan käytäntöjä paremmin heidän olisi helpompi toimia järjestöissä. Tulee muistaa, että heillä on kuitenkin laaja tietämys siitä, millaisia ajatuksia ja tunteita päihdekuntoutujat käyvät henkilökohtaisessa elämässään läpi. Haastattelujen pohjalta huomaa, että kokemusasiantuntijuus on käsitteenä monelle tuttu. Koulutuksia työhön harvat ovat heistä saaneet ja kiinnostusta koulutuksiin ilmaistiin.

Vihreä Keidas ry:ssä vapaaehtoistyössä toimiva henkilö on parhaimmillaan ollessaan motivoitunut tehtäviinsä, sitoutunut, sosiaalinen ja omatoimen, joustava ja ahkera. Vapaaehtoistyötä tekevät toimenkuvasta riippuen työskentely vapaaehtoisena sopii miltei kaikille. Työntekijät avustavat vapaaehtoisia sopivan tehtävän löytymisessä, mutta vapaaehtoinen toimija voi myös itse toivoa itselleen jotakin erityistehtävää. Vapaaehtoisia työskentelee Vihreä Keidas ry:n avustustyössä noin 50, päivittäin kuitenkin yhdestä kahdeksaan aktiivista henkilöä.

Vihreä Keidas ry:n näkökulmasta vapaaehtoistyö on järjestölle todella tärkeää. Järjestöllä ei ole varaa palkata henkilökuntaa kaikkeen tarpeeseen. Vihreä Keidas ry on järjestänyt ja järjestää jatkossakin yhdessä Sininauhaliiton, Sininauhasäätiön, Vva: ry:n, KAN ry:n ja Samaria ry:n kanssa vapaaehtois- ja vertaistoiminnan perus- ja jatkokoulutuksia. Jotkut vapaaehtoistyöntekijät käyvät myös mielenterveyden ensiapu I ja II- kurssit. Vapaaehtoistyön merkitys on järjestölle ja sen asiakkaille merkittävä.

11 POHDINTA

Miksi päihteet ja niiden käyttö muuttuvat yhteiskunnassamme ongelmakäyttäjäksi, joka on raskas taakka ongelmakäyttäjälle itselleen ja hänen läheisilleen yhteiskunnalle koituvista kuluista puhumattakaan. Mikä on perimän osuus tähän sairauteen sairastuvalla vai onko kyseessä sittenkin kasvatuksellinen aikaan sidottu ongelma? Aikuisten maailma on viety liian kauas lapsista. Vanhemmilla ei ehkä ole enää riittävästi aikaa nuorilleen.

Yhteiskunnan vaatimukset yksilölle ovat suuret. Pärjätäkseen on ponnisteltava paljon ja se saattaa muodostua yksilölle raskaaksi. Henkilön voimavarat selvitä paineista saattavat olla jostakin syystä alentuneet ja helpotusta ahdistukseen saatetaan etsiä päihteistä. Päihteiden käytön ongelmaksi muodostuu nopeasti todennäköinen riippuvuus.

Yksinäisyys korostuu yhteiskunnassamme, missä perheen tukiverkon tehtävät ovat siirtyneet yhteiskunnan vastuulle. Yhteiskunta puolestaan talouden kiristyessä vähentää vastuun kantamista yksilöistään. Päihdehuoltolakia ja sen tarjoamaa apua päihderiippuvaiselle henkilölle yritetään kiertää säästöjen toivossa.

Talouden kiristyessä vapaaehtoistyön merkitys korostuu. Jo muinaiskristillisyydessä lähimmäisenrakkaus ja diakoniatyö olivat merkityksellisessä asemassa. Henkilö, joka on itse selvinnyt päihderiippuvuudesta, saattaa olla erinomainen tuki ja rinnalla kulkija riippuvuudesta kärsivälle ja riippuvuudesta eroon ponnistelevalle ihmiselle. Hän saattaa oivaltaa päihteiden käytölle altistavia tekijöitä matkansa varrelta ja näin neuvoa autettavaansa välttämään nämä sudenkuopat. Tärkeää on toki huomata asiakkaan ammattiavun tarve, milloin vertaistuen voimavarat eivät enää riitä. Vapaaehtoistyöntekijöiden kouluttaminen arvokkaaseen auttamistyöhön olisi viisasta jotta heidän asiantuntemuksensa lisääntyisi ja esimerkiksi kieli, jota ammattilaiset käyttävät tulisi vapaaehtoistyöntekijöille tutuksi. Toisaalta vapaaehtoisena toimiminen vaatii henkilöltä paljon voimavaroja ja hänen omasta psyykkisestä terveydestään tulisi huolehtia.

On huomattava että auttamistyöstä ja yhteisöstä jossa auttamistyötä tehdään saattaa tulla korvaamaton tuki vapaaehtoistyöntekijälle itselleen, ehkä elämän mittaiseen omaan taisteluun riippuvuuksia vastaan. Yhteisöllisyys on tärkeä voimavara. Auttajakin hyötyy. Auttamistyö saattaa tuoda rytmiä ja sisältöä elämään. Omakin elämänhallinta paranee. Auttamistyö voimaannuttaa.

Kristillisessä päihdejärjestössä vapaaehtoistyössä toimiminen saattaa antaa hyvän pohjan henkilön omalle kristilliselle kasvulle. Myös kristillisen sanoman välittäminen koetaan monen haastatteluun osallistuneen henkilön kohdalla tärkeäksi. Toisaalta vapaaehtoistoiminta voi olla puhumisen ja kuuntelemisen ohella tai sijasta käytännönläheistä

auttamistyötä. Apua arjen askareista selviämiseen, ruokahuollosta tai esim. siistimis- ja remonttitoista huolehtimista.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2011. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Dahl Päivi & Hirschovits Tanja 2005. Tästä on kyse- tietoa päihteistä. 4. Uudistettu painos. Helsinki: Hakapaino, 301-303.
- Eskola, Juha & Suoranta Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen.
- Hanki, Katri; Könni, Outi; Manninen Pekka & Nyysönen, Seppo 2004. Elämän virta. Porvoo: WSOY, 19-20.
- Harju, Ulla-Maija; Niemelä, Pauli; Ripatti, Jaakko; Siivonen, Teuvo & Särkelä, Riitta 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Helsinki: Edita. 27, 32-35, 45-48
- Henkilökohtainen tiedonanto 13.10.2011. Kouvola
- Holmberg, Jan 2005. (Sininauhaliitto) Huumeongelmat voivat hyvin arvotyhjiössä. Terveystiedonhoitaja 7/2005. Viitattu 28.3.2013.
http://www.sininauhaliitto.fi/data/liitteet/ajatuksia_paihderiippuvaisen_potilaan_hoitotyosta.pdf
- Holmberg Jan 2010. Päihderiippuvuudesta elämänhallintaan. Helsinki: Edita, 13-15, 40.
- Holmberg, Jan; Hirschovits-Gerz, Tanja; Kylmänen, Petri & Agge Eva 2008. Tämä potilas kuuluu meille, sairaanhoitaja tekee mielenterveys- ja päihdetyötä. Helsinki: Suomen sairaanhoitajaliitto. 30-35
- Junkkaala, Eero 2002. Miksi Jumala sallii pahan? Vastauksia Raamatun vaikeisiin kysymyksiin. Helsinki: Kirjapaja. 80-85.
- Kylliäinen, Antti 1997. Kaikki pääsevät taivaaseen. Välttämättömiä tarkistuksia kristillisiin opinkohtiin. Helsinki: Nemo
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812, 22.09.2000. Viitattu 1.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>
- Metsämuuronen, Jari 2007. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Vaajakoki: Gummerus Kirjapaino Oy. 64.

- Mäkelä, Rauno 2008. 5 näytöstä etiikasta, päihteidenkäytöstä ja päihdehoidosta Tiimi päihdetyön erikoislehti 5/2008, 7-10.
- Mikkonen, Irja 2009. Sairastuneen vertaistuki. Kuopio: Kuopion yliisto.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos i.a. Kokemusasiantuntijan avulla parempia mielenterveys- ja päihdepalveluja. Viitattu 28.3.2013.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/neuvoa-antavat-fi/kokemusasiantuntijan-avulla-parempia-mielenterveys-ja-paihdepalveluja
- Niemelä, Jorma 1996. Usko, hoito ja toipuminen. Tutkimus kääntymisestä ja kristillisestä päihdehoidosta. Jyväskylä: Stakes. 47-49.
- Phlman Irma (toim) 2010. Asiakastietojen käsittely, salassapito ja asiakkaan tiedonsaantioikeus sosiaali- ja terveydenhuolloissa. Helsinki: Edita.
- Päihdehuoltolaki 1986/41, 17.1.1986. Viitattu 1.9.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860041>
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja
- Saaranen-Kauppinen & Puusniekka i.a. Analyysi ja tulkinta. KvaliMOTV. Viitattu 15.9.2013. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3.html
- Saaranen-Kauppinen & Puusniekka i.a. Sisältöanalyysi. KvaliMOTV. Viitattu 15.9.2013. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html
- Saukkonen Aili 2011. Mihin tarvitaan kokemusasiantuntijaa? Tiimi päihdetyön erikoislehti 1/2011, 9-10.
- Tervo, Marjo 2010. Toteutuuko päihdehuoltolaki? Irti huumetyön erikoislehti, 2010, 25-26.
- Valkonen, Sanna 2011. Mahdollisuuksia muutokseen. Päihde- ja mielenterveyskuntoutujan työkirja. Helsinki: Trio-Offset Oy.
- Vihreä keidas ry 2013. Toimintakertomus 2012. Tulostettu 20.8.2013.
- Vihreä keidas ry i.a Viitattu 1.9.2013. <http://www.vihreakeidas.fi/index.php>

LIITE 1

Hei!

Viime keväänä aloitin opinnäytetyöni ja aiheena vapaaehtoistyön merkitys kristillisessä päihdejärjestössä, Vihreä Keidas ry:ssä.

Olen nyt opinnäytetyössäni siinä vaiheessa, että olisi hyvä haastatella sekä teitä, työntelijoitä, että vapaaehtoistyötä tekeviä. Kysely on avoin, ja jokainen saa itse henkilökohtaisesti päättää kuinka paljon ja mihin kysymyksiin vastaa. Kaikki kyselyyn vastanneet auttavat omalta osaltaan opinnäytetyön valmistumista.

Mukana on kysymykset jaettuna vapaaehtoisille ja työntekijöille kirjekuorissa, jotka on hyvä sulkea kyselyyn vastaamisen jälkeen. Kysely on tarkoitettu teille, ja niille jotka tekevät järjestössänne vapaaehtoistyötä.

Vastausaikaa on perjantaihin 16.8 saakka, jonka jälkeen kokoon kyselyn pohjalta saadut vastaukset ja liitän ne kirjallisuuteen perustuvaan aineistoon. Jos teille käy, tulisin hakemaan suljetut kirjekuoret maanantaina 19.8 aamupäivästä. Valmis opinnäytetyöni on 16.9.2013.

Kiitos avustanne!

Mette Skyttä

mette.skytta@gmail.com

Sosionimi-diakoni- opiskelija

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Diak Itä, Pieksämäki

Syksy 2013

LIITE 2

Hei, Sinä vapaaehtoistyötä tekevä.

Olen kolmannen vuoden sosionomi-diakoniopiskelija. Opinnäytetyöni käsittelee vapaaehtoistyön merkitystä kristillisessä päihdejärjestössä, Vihreä Keidas ry:ssä. Toivon, että vastaat lomakkeen kysymyksiin. Olen kiitollinen avustasi. Käsittelem vastaukset nimettöminä. Toivon, että vastauksesi on valmis ja palautettu suljetussa kirjekuoressa Vihreä Keidas Ry:n työntekijöille 16.8 mennessä.

Olet: mies / nainen

Ikäsi: 18-30 / 31-50 / 50-

Mikä on sinun suhteesi päihteisiin?

Miksi teet vapaaehtoistyötä?

Millaista vapaaehtoistyötä teet päihdejärjestölle?

Kuinka monta tuntia viikossa teet vapaaehtoistyötä?

Kuinka kauan olet toiminut vapaaehtoistyössä?

Oletko saanut koulutusta vapaaehtoistyössä toimimiseen?

Onko käsite kokemusasiantuntijuus sinulle ennestään tuttu? Kyllä / Ei

Kokemusasiantuntijuus edellyttää vapaaehtoistyöntekijän omakohtaista kokemusta päihteiden väärinkäytöstä ja kuntoutumisesta ja heidät on koulutettu tehtäväänsä.

Oletko käynyt kyseisen koulutuksen? Kyllä / Ei

Teet tärkeää työtä vapaaehtoistyössä toimiessasi? Haluatko kertoa vapaaehtoistyön merkityksestä vielä jotakin?

LIITE 3

Hei, Vihreä Keidas ry:ssä työskentelevä. Toivon että vastaat seuraaviin kysymyksiin ja avustat opinnäytetyöni valmistumisessa. Käsittelen vastaukset nimettöminä.

Toivon, että vastauksesi on valmiina 16.8. Kiitos!

Mikä on vapaaehtoistyön merkitys Vihreä Keidas ry:lle?

Millainen henkilö soveltuu vapaaehtoistyöntekijäksi?

Millaisia tehtäviä vapaaehtoistyöntekijät tekevät päihdejärjestössä?

Miten vapaaehtoistyöntekijä ohjautuu tehtäväänsä Vihreä Keidas Ry:ssä?

Kuinka monta vapaaehtoista työskentelee Vihreä Keidas ry:ssä?

Kuinka monta viikkotyötuntia vapaaehtoiset keskimäärin työskentelevät?

Kokemusasiantuntijuus edellyttää vapaaehtoistyöntekijän omakohtaista kokemusta päihteistä ja heidät on koulutettu tehtäväänsä. Onko päihdejärjestön vapaaehtoistyöntekijöillä kokemusasiantuntijuutta/koulutusta?

Minkälaista koulutusta vapaaehtoistyöntekijöille tarjotaan?
